

פרשת אחרי מות

שבת שלום.

"ולקח את שני השעירים [...] אחד לה' ואחד לעזאזל"

פרשת אחרי מות, תחילת הפרשה מדברת על היום הגדול בשנה, יום הכפורים. יום החסד של הקב"ה שבו הוא רוחץ את בניו מכל תחלואי הנפש הרעים, ומבואר בתורת הסוד שהעבודות שנעשו בבית המקדש נועדו לסייע לנו בין היתר, לסלק את הרע מקרבנו ומין העולם.

וזה לשון האור החיים עם ביאור קל בתוך סוגריים.

"ולקח את שני השעירים וגו'. פרשה זו צריכה למודעי כי למה יצוה ה' דבר כזה (השאלה מדוע ה' ציווה לקחת שני שעירים, ולכתחילה צריך שיהיו שניהם שווים במראה ר"ל אותו הצבע, ובקומה, ובשווי הכספי. ומה העניין שאחד ילך לה' וא' לעזאזל. ומה זה בכלל 'לעזאזל'), ואם היא מהמצות אשר לא עשה ה' בהם טעם היה לו לומר חוקה, ומה גם תגדל הקושיא לדבריהם ז"ל (רע"מ אחרי סג. זהר ח"ג קא) כי עזאזל היא בחינת צד הרע הנה כמעט ח"ו שידמה הדבר לעכו"ם (מבואר בזהר הקדוש שעזאזל הוא בעצם המלאך המוות – הס"מ, ומבואר בקבלה שהעבודה זרה שהיו עובדים היתה בעצם למלאכים שהם פקידי הטבע. א"כ שואל האור החיים, איך יכול להיות שה' יצווה להקריב קרבן למלאך, הרי זהו בכלל איסור עבודה זרה!), ומה גם שמצוה ה' (יומא פו.) להשוות שעיר של שם (של המאציל) לשעיר זה של דבר אחר (הס"מ) הדברים מבהילים.

ונראה לומר על פי הקדמות שהודיענו רז"ל וזה יצא ראשונה תנן במשנת חסידים (אבות פ"ד) העושה מצוה אחת קונה לו סניגור אחד והעובר עבירה אחת קונה לו קטיגור אחד ע"כ. ומפורשים הדברים באר היטב על פי דברי הזהר הקדוש (ח"ב עו, ח"ג קכב והע"ז) ובהשכלה מושכל עליון על פי האריז"ל לבאי בהיכלי מלך כי מהעבירה עצמה יולד דבר רע שהוא עצמו העון שעשה ובידו נמסר עושהו כאומרו תיסרך רעתך (ירמ"ב) ותמוגנו (ר"ל תצערנו) ביד עונינו, (ישעי' סד) ולזה כשמחל ה' לדוד הודיעו שאבד הכח הרע שנולד מהמעשה הבלתי הגון כאומרו (שמואל ב' יב) גם ה' העביר חטאתך לא תמות, הכוונה בזה כיון שהחטא שעושה האדם נברא ממנו הנפרע מעושהו, ממילא באבוד המשחית אין משחית, וזה שאמר לו ה' שאחר שהעביר חטאתו לא ימות כי אין ממות, מעתה כיון שעל ידי המעשים נוצרים דברים הרעים המזיקים והמצערים את האדם צוה ה' המעדיף טובו עלינו ואמר כי כל שעושה דבר בלתי הגון בלא ידיעה מחטאות האדם יביא קרבן, וצוה שיסמוך עליו בעל הקרבן, והטעם כי בזה יורקו החיצונים ההם שנתהוו ממעשיו הרעים על הקרבן ההוא, (על ידי הסמיכה הרע שנוצר היה עובר מהאדם על הקרבן) ופעולה זו הודיע ה' שתעשה בסגולת הבאת האדם קרבנו לבית אלהינו וסומך עליו שם, ויעשה הדבר בכח השלם של אלהי הרוחות לכל בשר, וזה הוא טעם שצוה ה' הסמיכה בחטאות, ובזה היא נעקרת בחינת הרע. וכבר ידעת כי אין חטאת באה אלא על החטאות שהוא הדבר שעושה האדם בשוגג משום דלא נפיש זוהמיה, (לא מתרבה הזוהמה. כיון שבשוגג – בלי כוונה להזיק, הרע שנוצר הוא מועט ולכן ראוי להתכפר בבית המקדש) מה שאין כן על עון שעושה האדם במזיד דנפיש זוהמיה אין מביאין קרבן, וזה אמר (משלי כא) זבח רשעים תועבה כי יתעבה ה' ב"ה להקריב על מזבחו תיעוב כזה שאין לך מיאוס בעולם כמיאוס זיהום העון רחמנא ליצלן.

לומדים להיות אנשים טובים

ולפי הקדמה זו יתבאר הענין על נכון, בהקדים מה שכתבו רז"ל בתורת כהנים וזה לשונם "וכפר על הקדש מטומאת בני ישראל ומפשעיהם" וגו' (ודרשו ז"ל) על זדון טומאת מקדש וקדשיו (אדם טמא שנכנס לבית המקדש, או שאכל קודשים בטומאה) שעיר הנעשה בפנים ויום כיפור מכפר. ועל שאר עבירות שבתורה הקלות והחמורות, הזדונות והשגגות, עשה ולא תעשה, כריתות ומיתות בית דין שעיר המשתלח מכפר עכ"ל. ובש"ס וזה לשונם ושעיר של עזאזל נושא עליו כל הזדונות קלות וחמורות ושגגות וכו', וגם הכהנים כפרתן בשעיר המשתלח כאמרם ז"ל במסכת זבחים פרק א' (מנחות צב. שבעות יג:) וזה לשונם ר' יהודה אומר גם הכהנים מתכפרין בשעיר המשתלח. ואחר שהודיענו ה' את כל זאת הנה שלך לפניך טעם מספיק כי ה' שעירים נושאים **כל זוהמי תחלואי הנפש**. השעיר שנושא עליו זדון טומאת מקדש וקדשיו קבלו ה' ולא תעבו, אבל שעיר הנושא זוהמות כל העבירות קלות וחמורות צוה ה' שיאבדם ויכלם חוץ ממקום הקודש, וצוה שיסמוך אהרן עליו את ידיו שהוא שלוחם של ישראל "וכל אשר עושים שם הוא היה עושה", ששלוחו של אדם כמותו, (הכהן הוא חייב להיות האדם השלם בגופו ונפשו ומייצג את נשמת כלל ישראל שבכלליות נאמר עליה "כולך יפה רעיית") ואמר "ונתן אותם (הרע שכל אחד מעם ישראל עשה, שהם נקראים כוחות הטומאה החיצונים) על ראש השעיר החי" ביאר הכתוב היטב הדבר שבסמיכתו הוא נותן כל הטומאות המזוהמות ההם על ראשו. ואמר "ונשא השעיר", מודיע כי ימצא בו בחינת המקבל לישא את הרע ההוא אל ארץ וגו'!

ולהבין הענין משל למלך שבקר בגדי בניו וראה בהם בגדים נקיים וכתם בו, משפשפו בידו ונותנו לבנו, וכשראה בגד מלוכלך הרבה, נותנו לעבד אחד מעבדיו אשר לא ימאס הדבר המאוס, כן הדבר הזה המלך הוא מלכנו יתרומם שמו כשמביא לפניו קרבן, אם הוא כתם כל שהוא שהם כתמי השגגה, או פרט אחד של טומאת מקדש וקדשיו כנזכר, לא יתועב הקרבן אליו (לכן המלך מנקה אותו בבית המקדש), אבל כל הזוהמה של כל העבירות שעשו ישראל קלות וחמורות הוא מיאוס גדול ואמר שיוליכוהו לעבד אחד מהרחוקים מהמלוכה לצד היותו מהפחותים וקלי הערך (שהוא הס"מ) והוא ישבר ויאבד וימחק אותם, ואין זה אלא כנותן לו שירות מבוזה לעשות, ואף על פי כן למעלה הוא לו (לאותו עבד) שחשבו האדון לעשות לו דבר ממה שהיה לפני אל בבית המקדש, ונעשה השעיר ההוא בהשוואה עם השעיר המתקרב לפני אל (לכן צריך שתי שעירים דומים). עכ"ל הקדושה.

הרי לנו מדבר קדשו טפח מגילוי העבודה הנשגבת בבית המקדש ביום הכפורים הנועדה לזכך את עם ישראל מכוחות הרע. מאמר זה יגרום לנו להתגעגע לקרבת ה' יתברך שמו, ולעבודה הקדשה הנעשית בבית המקדש וזיכוך כל המציאות כולה, וההעלטה מדרגה לדרגה עד הדבקות בו יתברך.

שבת שלום